

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

465

Vragen van het lid **Leijten** (SP) aan de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *het bericht dat de gemeenten Gouda en Den Helder jonge kinderen verplicht te helpen in de huishouding* (ingezonden 8 oktober 2013).

Antwoord van Staatssecretaris **Van Rijn** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) (ontvangen 8 november 2013)

Vraag 1, 2, 3 en 4

Wat is uw inhoudelijke reactie op het bericht dat de gemeente Gouda jonge kinderen verplicht te helpen in de huishouding?¹

Bent u van mening dat jonge kinderen taken moeten en kunnen overnemen van de professionele thuiszorg? Wilt u uw antwoord toelichten?

Welke verantwoordelijkheden hebben kinderen van 5–12 jaar naar uw oordeel voor de zorg van een gehandicapte of zieke ouder? Waar ligt voor u de grens tussen het leren voor jezelf en (een ander) te zorgen, en het verlenen van mantelzorg?

Hoe verhoudt het beleid van de gemeente Gouda zich tot het protocol gebruikelijke zorg?

Antwoord 1, 2, 3 en 4

In de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is de verantwoordelijkheid voor het – daar waar aangewezen – verlenen van maatschappelijke ondersteuning, waaronder huishoudelijke hulp, neergelegd bij de gemeenten. Gemeenten hebben de verantwoordelijkheid om burgers met een beperkte zelfredzaamheid waar nodig met voorzieningen, ter bevordering van onder meer het zelfstandig voeren van een huishouden, te ondersteunen. Bij het bepalen van de vraag of en zo ja, in welke mate ondersteuning nodig is, geeft de Wmo aan dat rekening gehouden moet worden met de kenmerken van de specifieke situatie. Daarbij geldt dat het voor cliënt altijd mogelijk is om bezwaar (en beroep) aan te tekenen tegen de besluitvorming op een aanvraag door de gemeente.

Uit de door mij bij de gemeente Gouda ingewonnen informatie blijkt dat zij bij de voorbereiding van de besluitvorming over een aanvraag om ondersteuning bij het voeren van een huishouden de «richtlijn indicatieadvisering Hulp

¹ Algemeen Dagblad, Gouda verplicht 5-jarigen om thuis de afwas te doen, 3 oktober 2013.

bij het Huishouden»² hanteren. Deze richtlijn die in januari 2011 is uitgebracht door de MO-zaak, is bedoeld als mogelijk afwegingskader voor gemeenten. Een onderdeel van de richtlijn betreft de gebruikelijke zorg: «de ondersteuning die huisgenoten worden geacht elkaar te bieden, omdat zij als leefeenheid een gemeenschappelijk huishouden voeren en op die grond een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben voor het functioneren van dat huishouden.» De richtlijn stelt dat er in beginsel zowel van volwassenen als kinderen een bijdrage kan worden verlangd in het huishouden, maar dat rekening gehouden moet worden met het vermogen en de ontwikkelingsfase van kinderen. Uitgangspunt van de richtlijn is dat van huisgenoten tot 5 jaar geen bijdrage aan het huishouden mag worden verwacht. Voor huisgenoten van 5 tot en met 12 jaar stelt de richtlijn dat zij naar eigen mogelijkheden kunnen worden betrokken «bij lichte huishoudelijke werkzaamheden (bv. opruimen, tafel dekken/afruimen, afwassen/afdrogen, een boodschap doen en kleding in de wasmand gooien).»

In mijn brief van 20 juli jl. aan uw Kamer³ wijs ik u op het verschil tussen mantelzorg en gebruikelijke zorg. Mantelzorg is meer dan de hulp waarvan het gebruikelijk wordt geacht dat mensen deze elkaar geven. Wat valt onder gebruikelijke hulp, wordt bepaald door wat op dat moment naar algemene aanvaarde opvattingen in redelijkheid mag worden verwacht. In onze samenleving wordt het normaal geacht dat huisgenoten waar nodig en mogelijk hun rol nemen in het huishouden, zeker daar waar er sprake is van een huisgenoot met een beperkte zelfredzaamheid. Anders is dat bij mantelzorg, waarbij de aard van de relatie die mensen met elkaar hebben, de intensiteit van de ondersteuningsvraag en de persoonlijke situatie van de mantelzorger bepaalt of en in welke mate iemand mantelzorg verleent. Ik ben dan ook van mening dat mantelzorg niet kan en moet worden verplicht. De richtlijn van MO-zaak heeft geen formele status maar kan dienen als handreiking voor specifiek gemeentelijk beleid. Gemeenten kunnen deze richtlijn en/of specifiek daarop gebaseerd beleid echter niet blindelings toepassen; van gemeenten wordt een zorgvuldige afweging in individuele situaties verwacht. Er dient ingevolge de Wmo bij besluitvorming op een aanvraag rekening te worden gehouden met de noodzaak tot ondersteuning en de specifieke omstandigheden van aanvrager, waaronder zijn persoonskenmerken en zijn gezinssituatie.

Bij de beoordeling welke hulp er verleend moet worden zal de gemeente per geval moeten beoordelen in hoeverre kinderen hieraan een bijdrage kunnen leveren. In elk geval is het niet de bedoeling dat kinderen professionele zorg overnemen. Het door kinderen naar vermogen laten verrichten van licht huishoudelijke taken, waarbij hun ontwikkeling in ogenschouw wordt genomen, kan onderdeel zijn van het lokale beleid om mensen te ondersteunen in hun participatie en zelfredzaamheid uit hoofde van de Wmo.

Vraag 5

Deelt u de mening dat het afschuiven van zorgtaken op kleine kinderen niet bevorderlijk is voor hun welzijn, schoolprestaties en overige ontwikkeling? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

Ik deel de mening dat kinderen niet ingezet moeten worden voor taken waar professionele zorg geboden is. Ik vind het aanvaardbaar dat kinderen naar vermogen een bijdrage leveren bij licht huishoudelijke taken. Ik deel eveneens het uitgangspunt dat de inzet van kinderen niet ten koste mag gaan van hun eigen welbevinden, ontwikkeling en schoolprestaties. Dit dient een expliciet onderdeel van de afweging uit te maken.

² <http://www.mozaak.nl/portals/0/Downloads/Richtlijn%20indicatieadviesing%20Hulp%20bij%20het%20Huishouden%20jan2011.pdf>

³ Kamerstukken II 2012/2013, 30 169, nr. 28.

Vraag 6

Hoeveel gemeenten hanteren hetzelfde of een vergelijkbaar beleid met betrekking tot de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) als Gouda en in 2010 als Rotterdam ten aanzien van zorgtaken voor jonge kinderen?⁴

Antwoord 6

Deze informatie wordt niet centraal bijgehouden. Ik beschik dus niet over de door u gevraagde informatie.

Vraag 7

Als mensen nu al zorg onthouden mag worden omdat er een partner of (jong) kind in het huishouden is, waarom wilt u dan de compensatieplicht in de Wmo afschaffen? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 7

Zoals ik hiervoor heb aangegeven is het beroep doen op de mogelijkheden van gebruikelijke zorg binnen een huishouden iets anders dan het onthouden van zorg. Door middel van maatwerk zal juist door de desbetreffende gemeente die ondersteuning worden geboden die de cliënt echt nodig heeft. Dit uitgangspunt maakt reeds onderdeel uit van de huidige Wmo.

Vraag 8 en 9

Wat is uw mening over de uitwerking van het protocol gebruikelijke zorg in Den Helder?⁵

Wat vindt u ervan dat de gemeente Den Helder geen rekening houdt met het leven van een kind van chronisch beperkte ouder(s)?

Antwoord 8 en 9

Navraag leert dat de gemeente Den Helder als vertrekpunt enige inzet van kinderen in het huishouden verwacht. Het enkele feit op zich dat een kind onderwijs volgt is voor de gemeente Den Helder geen reden om geen bijdrage van kinderen aan het huishouden te verwachten. Wel wordt door de gemeente per geval nadrukkelijk gekeken naar de specifieke omstandigheden van het kind en zijn situatie, in relatie tot de ontwikkelingsfase van het kind en wat er op een bepaalde leeftijd van een kind mag worden verwacht. Er is daarbij dus sprake van maatwerk.

Vraag 10, 11 en 12

Op welke manier houdt het te werk stellen van kinderen boven de 5 jaar (vanwege het verplichtende karakter) voldoende rekening met de verschillende ontwikkelingsfasen van kinderen? Kunt u uw antwoord toelichten?

Hoe kunt u garanderen dat de lichamelijke en verstandelijke ontwikkeling, alsmede de schoolprestaties, niet lijden onder de mantelzorg die verlangd wordt van kinderen in Den Helder ouder dan 5 jaar, gezien het feit dat kinderen vaak al lijden onder het feit dat een ouder ziek is?

Bent u bereid snel maatregelen te nemen, en ervoor te zorgen dat gemeenten geen zorgtaken op kinderen afschuiven? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat gaat u ondernemen en op welke termijn?

Antwoord 10, 11 en 12

Het is aan de gemeenten, als onderdeel van de besluitvorming op aanvragen om maatschappelijke ondersteuning, om te beoordelen of en in welke mate een kind een bijdrage kan leveren aan het functioneren van het huishouden. Dit vereist een zorgvuldige afweging waarbij rekening moet worden gehouden met de ontwikkelingsfase van het kind, wat er op een bepaalde leeftijd als bijdrage mag worden verwacht en het feitelijke vermogen van het kind om die bijdrage ook te leveren.

⁴ Schriftelijke vragen van de leden Kooiman en Leijten (beiden SP) over het bericht dat de gemeente Rotterdam jonge kinderen als hulp in de huishouding beschouwt, <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2010/11/22/beantwoording-vragen-van-de-kamerleden-leijten-en-kooiman-sp-over-het-bericht-dat-de-gemeente-rotterdam-jonge-kinderen-als-hulp-in-de-huishouding-beschouwt.html>

⁵ <http://www.denhelder.nl/foto/verordeningen/Protocol-gebruikelijke-zorg-en-richtlijnen.pdf>

Vraag 13

Is de werkwijze van de gemeenten Gouda, Den Helder en Rotterdam met betrekking tot de inzet van verplichte mantelzorg voor (zeer) jonge kinderen een voorbeeld voor de nieuwe Wmo? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 13

Zie mijn antwoorden op de vragen 1 t/m 5.

Vraag 14

Is dit wat u van (zeer) jonge kinderen verwacht in de participatiesamenleving, die de pech hebben (chronisch) zieke ouders te hebben?

Antwoord 14

In antwoorden op eerdere vragen heb ik aangegeven dat het rekening houden met mogelijkheden van gebruikelijke zorg binnen een gezinssituatie aansluit op algemeen aanvaardbare opvattingen. Ik vind het aanvaardbaar dat kinderen naar vermogen en rekening houdend met hun ontwikkelingsfase een bijdrage leveren aan het huishouden.

Toelichting:

Deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen terzake van het lid Bergkamp (D66), ingezonden 4 oktober 2013 (vraagnummer 2013Z189)